

Sănătatea sexuală și reproductivă

în Europa de Est și Asia Centrală

Asigurarea accesului universal la sănătatea și drepturile sexuale și reproductive este o prioritate esențială pentru UNFPA în Europa de Est și Asia Centrală. De la începutul anilor '90, în această regiune numărul femeilor care decedau drept urmare a complicațiilor în timpul sarcinii sau la naștere s-a micșorat de peste 2 ori. În prezent, femeile pot planifica mai bine când și câți copii să nască. Dar nu toate femeile au beneficiat în mod egal de pe urma acestui progres. Femeile tinere, cu un venit precar, analfabete, din minoritățile etnice, migrante, din populația mobilă și cele din regiunile rurale încă se mai confruntă cu obstacole semnificative atunci când încearcă să acceseze serviciile și informațiile de care au nevoie pentru a-și proteja sănătatea. Încă mai sunt multe de făcut pentru a pune capăt deceselor ce pot fi prevenite și morbidității în rândul femeilor de vârstă reproductivă și pentru a oferi tuturor posibilitatea de a-și exercita drepturile umane, inclusiv drepturile ce țin de cele mai intime și fundamentale aspecte ale vieții.

Principalele preocupări

Persistența deceselor materne care pot fi prevenite

Indicatorii sănătății materne variază foarte mult atât la nivel național, cât și în comparație cu alte țări din regiune. Ratele mortalității materne și ale morbidității care pot fi prevenite sunt în general mai mari în Asia Centrală. Grupurile de populație marginalizate, cum ar fi romii, se confruntă, de asemenea, cu rate înalte ale mortalității materne din cauza accesului limitat la serviciile calitative de sănătate sexuală și reproductivă.

Sarcinile nedorite și avorturile nesigure

În regiune, rata utilizării mijloacelor moderne de contracepție este una dintre cele mai mici din lume, în special în Europa de Sud-Est și în Sudul Caucazului, de aceea numărul de sarcini neplanificate este mare, în special în rândul tinerilor și al grupurilor de populație social marginalizate. În această regiune, ratele nașterilor în rândul adolescentelor sunt de aproximativ trei ori mai mari în comparație cu Europa de Vest. Întreruperea sarcinii continuă să fie o metodă de contracepție în multe țări, iar avorturile nesigure continuă să fie o provocare. Consilierea insuficientă, prețurile ridicate, lipsa de opțiuni și aprovizionarea incertă sunt câțiva dintre factorii care împiedică utilizarea metodelor moderne de contracepție.

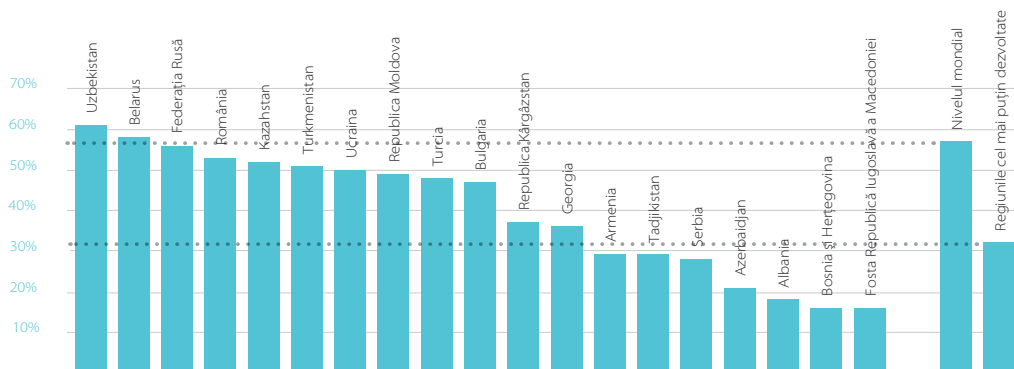
Ratele înalte ale morbidității din cauza cancerului de col uterin și a infecțiilor cu transmitere sexuală

Ratele înalte ale morbidității din cauza cancerului de col uterin și a infecțiilor cu transmitere sexuală (ITS), precum și creșterea incidenței infecției HIV provoacă în regiune preocupări serioase și interdependente cu privire la sănătate. Europa de Est și Asia Centrală este una dintre puținele regiuni din lume care înregistrează o creștere a incidenței infecției HIV; se estimează că în această regiune aproape 1,1 milioane de persoane trăiesc cu HIV. Cancerul de col uterin este al doilea cel mai des întâlnit tip de cancer în rândul femeilor cu vârste cuprinse între 15 și 44 de ani, iar, în comparație cu țările din Europa de Vest, femeile din Europa de Est și Asia Centrală sunt expuse unui risc de 10 ori mai mare de deces cauzat de această boală.

Revigorarea politicilor și valorilor sociale conservative

Obstacolele de ordin social și politic ce țin de discriminarea de gen și intensificarea valorilor sociale conservative continuă să stopeze abordarea bazată pe drepturile omului, care prevede asigurarea accesului universal la servicii comprehensive de sănătate sexuală și reproductivă. În contextul reducerii numărului populației în general, mai multe țări din regiune examinează posibilitatea de a adopta sau deja pun în aplicare politici de încurajare a natalității, menite să crească ratele fertilității, însă care pot avea efecte negative asupra deciziilor oamenilor de a avea copii și asupra stării lor de sănătate.

Rata utilizării contraceptivelor (metode moderne)*

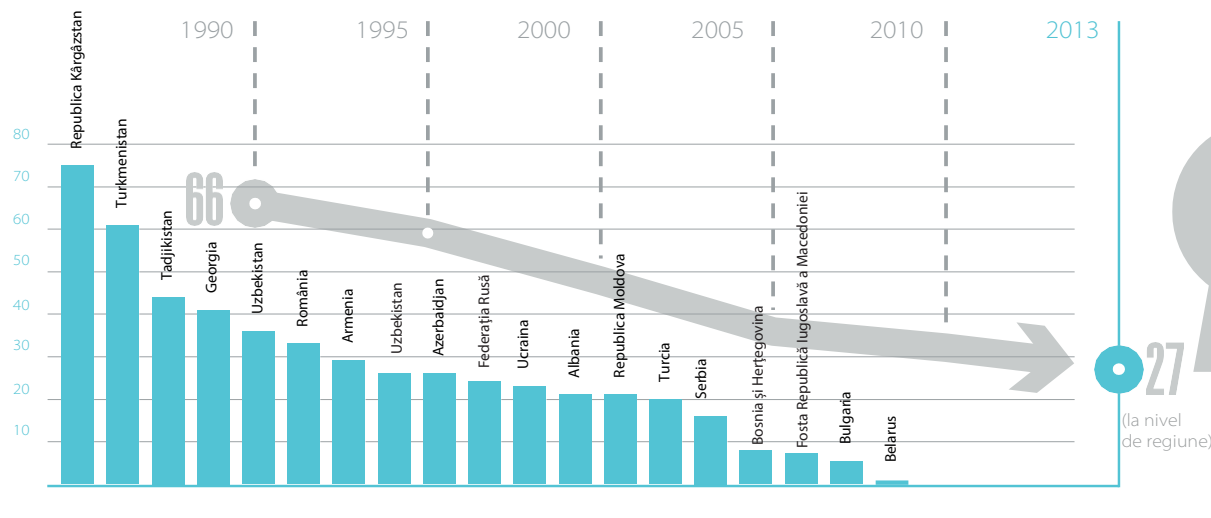

*Utilizarea metodelor de contracepție moderne în rândul femeilor de vârstă reproductivă (15-49 ani), care sunt căsătorite sau sunt într-o relație.
Sursa: UNFPA, Raportul cu privire la starea populației lumii, 2014.

Activitatea UNFPA în regiune

UNFPA depune efort pentru a asigura accesul universal la sănătatea sexuală și reproductivă și promovează drepturile reproductive și planificarea familială, ca premise esențiale în procesul de reducere a mortalității și morbidității materne, prin intermediul unei varietăți de programe inovatoare, ajustate la particularitățile țărilor vizate, implementate în parteneriat cu guvernele, societatea civilă și furnizorii de servicii medicale

Rata mortalității materne în Europa de Est și Asia Centrală*

Sporirea accesului la metode moderne de contracepție și la servicii calitative de sănătate sexuală și reproductivă

UNFPA folosește în activitatea sa parteneriatele public-private, marketingul social și o abordare a întregii piețe pentru a îmbunătăți accesul la metode moderne de planificare familială. De asemenea, colaborează cu guvernele naționale pentru a elabora și adopta planuri și strategii naționale ce vizează sănătatea sexuală și reproductivă, programe de reformare a sistemului de sănătate și strategii de securizare a contracepției, care îmbunătățesc accesul la planificarea familială, în special în rândul comunităților marginalizate.

Scopul final al eforturilor depuse este reducerea numărului de avorturi și decese materne, prin prevenirea sarcinilor neplanificate și a celor supuse unui risc major, precum și prevenirea miilor de cazuri noi de ITS și HIV, prin îmbunătățirea accesului la prezervative.

◆ În rezultatul activităților de advocacy, bazate pe dovezi și a dialogului politic, realizate cu sprijinul UNFPA, Albania, Armenia, Moldova și Turkmenistan au elaborat politici naționale, strategii și planuri de acțiuni pentru a asigura procurarea și furnizarea durabilă a contraceptivelor la nivel național.

* Rate estimate ale mortalității materne (numărul deceselor materne la 100,000 de nou-născuți vii) pe țară, în 2013 (cu albastru) și pentru întreaga regiune, în perioada anilor 1990-2013 (cu gri)

Sursa: Tendințe în mortalitatea maternă: 1990-2013. Estimări furnizate de OMS, UNICEF, UNFPA, Banca Mondială și Direcția pentru Populație a ONU

Consolidarea serviciilor de asistență medicală obstetricală și neonatală

UNFPA susține programe de promovare a politicilor și a practicilor de succes în domeniul asistenței medicale obstetricale, neonatale și perinatale, inclusiv privind analiza confidențială a fiecărui caz de deces matern, precum și măsurile menite să contribuie la instituționalizarea acestor practici, în particular în zonele îndepărtate și rurale.

◆ În regiunea Europei de Est și Asiei Centrale s-a reușit garantarea accesului practic universal la asistența medicală antenatală, iar 95% de nașteri în regiune sunt asistate de personal medical calificat. Din 1990, mortalitatea maternă a scăzut de la 66 la 27 de cazuri la 100,000 de nou-născuți vii.

Susținerea efortului de îmbunătățire a calității serviciilor de sănătate

În colaborare cu ministerele și prestatorii de servicii, UNFPA depune efort pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor de sănătate sexuală și reproductivă, precum și capacitatea prestatorilor de

servicii medicale de a contribui la îmbunătățirea sănătății mamei și a copilului. De asemenea, UNFPA susține dezvoltarea și implementarea unor ghiduri clinice, bazate pe dovezi privind sănătatea sexuală și reproductivă, în baza celor mai bune experiențe internaționale.

◆ În Tadjikistan, UNFPA a oferit sprijin Ministerului Sănătății pentru a crea centre de sănătate reproductivă pe întreg teritoriul țării, ceea ce a și contribuit la creșterea numărului de femei care au beneficiat de investigații medicale pe parcursul sarcinii și de servicii profesionale în timpul nașterii.

Asistență pentru prevenirea cancerului de col uterin

Înlăturarea diferențelor în serviciile de sănătate sexuală și reproductivă privind prevenirea cancerului de col uterin, activitățile de advocacy de nivel înalt și creșterea nivelului cunoștințelor populației despre metodele de prevenire ale acestei maladii, asigurarea integrării componentelor de prevenire în sistemele de sănătate — toate acestea constituie preocupări principale ale UNFPA și ale partenerilor săi naționali, regionali și internaționali.

◆ Peste 44 000 de femei din Georgia beneficiază în fiecare an de servicii de screening de col uterin, oferite începând cu anul 2008, cu susținerea programului de parteneriat dintre Guvern și UNFPA.

Fortificarea capacităților de colectare și analiză a datelor pentru politici bazate pe dovezi

UNFPA oferă suport în procesul de analiză a datelor și de cercetare a tuturor aspectelor principale cu privire la sănătatea sexuală și reproductivă, inclusiv a particularităților de comportament care afectează negativ cererea pentru serviciile de planificare familială și, în special, privind metodele moderne de contracepție și informațiile despre necesitățile

grupurilor vulnerabile. Aceste date sunt utilizate în activitatea de advocacy bazată pe dovezi, pentru a îmbunătăți legislația și politicile cu privire la sănătatea sexuală și reproductivă.

◆ Activitatea UNFPA de advocacy bazată pe dovezi, pentru îmbunătățirea capacității naționale de colectare a datelor, analiză și dialog politic a avut drept rezultat elaborarea unor politici mai solide cu privire la sănătatea sexuală și reproductivă și finanțare sporită din partea statului, a programelor de sănătate sexuală și reproductivă în Turcia, Kârgâzstan și în fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei.

Priorități pentru viitor

- Colaborarea cu guvernele pentru a înlătura obstacolele întâmpinate (de exemplu, cele determinate de vârstă, stare civilă, condiții socioeconomice sau amplasare geografică) în accesarea serviciilor de sănătate sexuală și reproductivă sau a mijloacelor de contracepție.
- Consolidarea capacităților de intervenție, prevenire și control a infecțiilor cu transmitere sexuală, inclusiv a infecției HIV, ținând cont de faptul că incidența acestora este în creștere în regiune.
- Consolidarea capacității țărilor de a colecta și a analiza datele, precum și de a asigura elaborarea programelor și politicilor naționale bazate pe dovezi.
- Promovarea unui acces îmbunătățit la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă prietenoase tinerilor și la o educație sexuală comprehensivă și conformă cu vârsta.
- Crearea unor cadre legale care să asigure respectarea și protejarea drepturilor sexuale și reproductive și informarea fiecărei persoane despre drepturile ei și despre exercitarea acestor drepturi fără discriminare.
- Consolidarea sistemelor naționale de sănătate și a capacităților instituțiilor de a implementa strategii de sănătate și planuri de reducere a mortalității și morbidității, care pot fi prevenite, studiind cauzele apariției acestora; prestarea serviciilor calitative și eficiente de asistență medicală obstetricală și antenatală, a serviciilor de planificare familială, de screening de col uterin; prevenirea și managementul complicațiilor cauzate de avorturile nesigure.